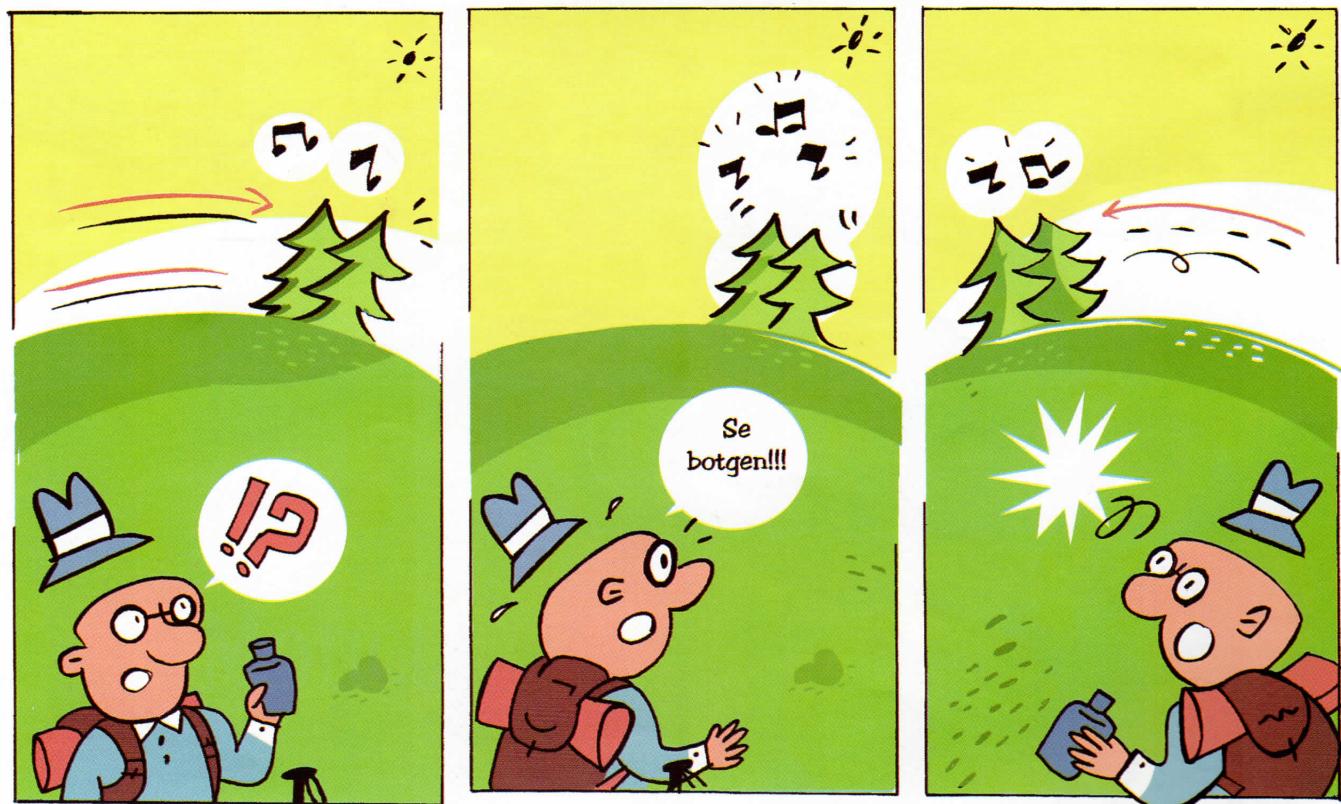
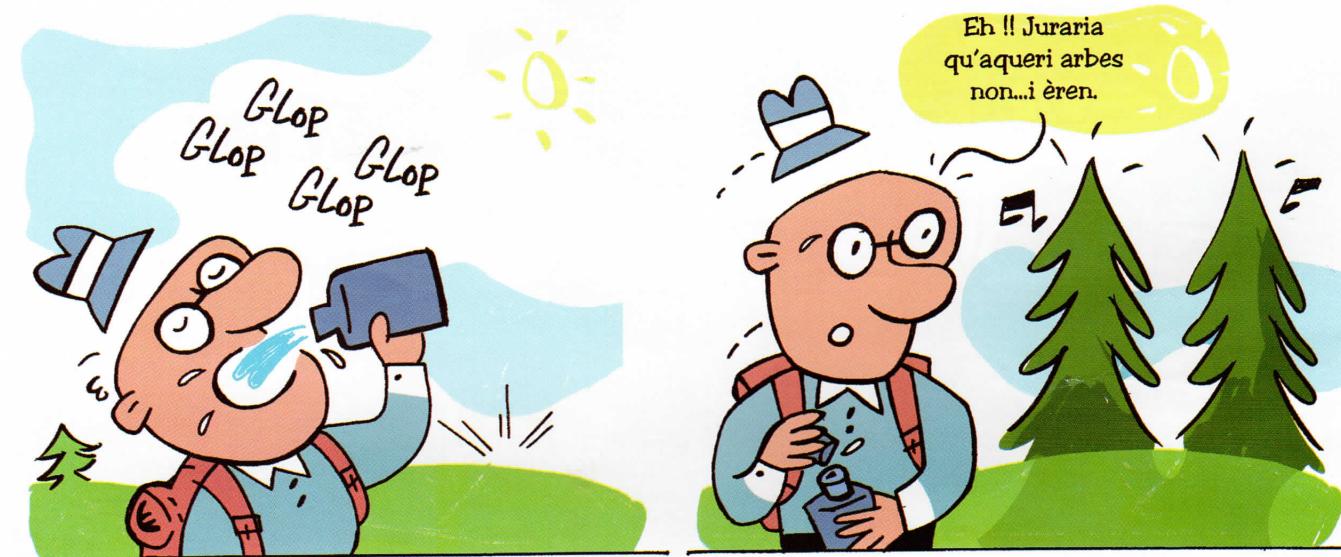
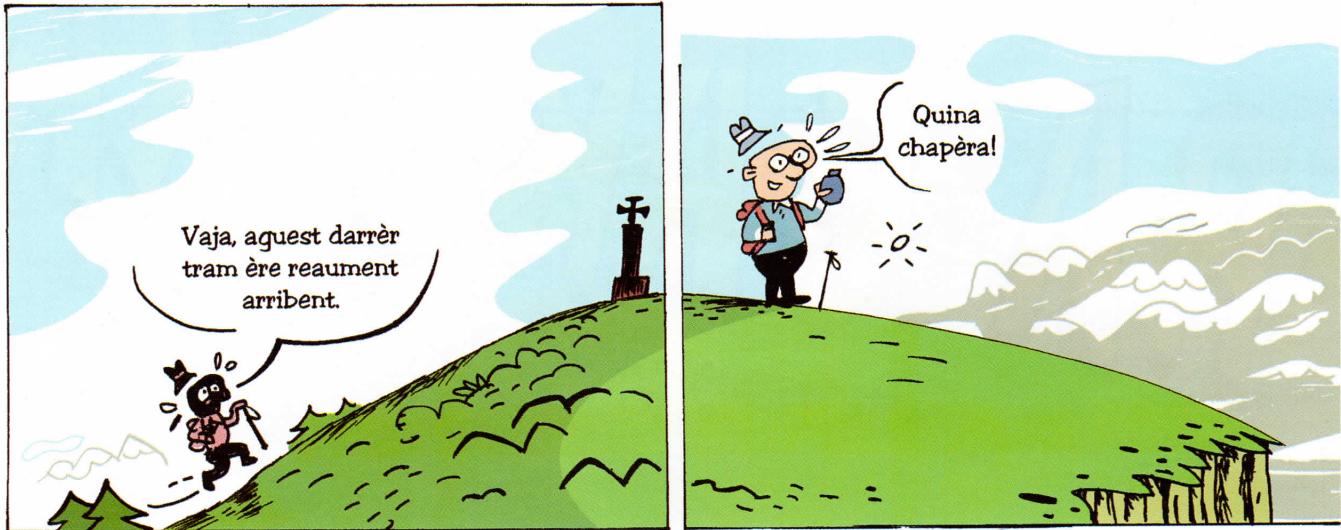

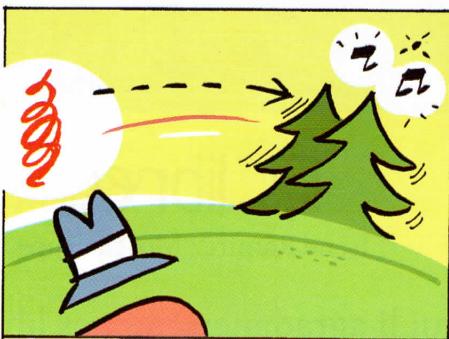
ERA GARBÈRA

Revista entà mainatges e mainades · Num. 73 · An 2019 · 5€

iaio Monet

Era de causes incredibles
qu'è vist ena mia vida,
mès arbes que se botgen
coma se siguessen
dançaires... jamès...

ACO ÈRE È NÒN ÈRE...

Es libres

Irene Ramírez Múrcia 8 ans

Lua ère ua mainada a qui li agradauen molt es libres. Cada viatges que se'n liegie un s'imaginaue que cada libre la portaue en un lòc diferent: Eth de "Era montanha de libres mès nauta deth mon", s'imaginaue qu'ère en ua montanha de libres super nauta, se vedien es auderets e podie tocar es bromes. Es d'Isadora Moon, s'imaginaue que jogaue damb ua hada vampir e un conilhet ròsa que li didien Pinki.

Un dia, quan ère de net, auie estat er aniversari de Lua. De patac, era sua abitacion s'aumplic d'èrbes, pins, plantes, flors e montanhes. Ère enes montanhes. Prumèr, anèc a visitar es rius. Èren plei de peishi e tanben tota era se metec laguens dera aigua. Dempús anèc a visitar es estanhos. I auie nenufars, gargolhes, peishi e algues. Tot d'un còp, ena bassa entenec a uns mainatges que didien que i auie ua gargolha e que la volien aucir. Era gargolha ère espantada e anaua amagant-se per dejós des ròques. Es mainatges èren ena ròca a on ère era gargolha mès coma non gessie, es mainatges se n'anèren tà ua auta ròca pensant qu'èra gargolha se n'auie anat tà ua auta ròca. Lua sabie qu'èra gargolha ère ena madeisha pèira, sonque ei qu'ère molt espantada. Lua prenec ara gargolha damb molt de suenh tà

non hèr-li mau. Prumèr, joguèc un shinhau damb era e Dempús, la deishèc anar ena bassa tà qu'es mainatges non l'aucissen ne li hessen mau. En acabar anèc tà un bòsc. I auie esquiròs, arbes, plantes, fruts e un arramat de causes. Lua non hège que jogar damb es bèsties e se divertie fòrça. Sòrt qu'es bèsties non li hègen bric de mau. Tot d'un còp, vedec ua família de gats sauvatges.

-C'reiguetz que's libres an eth poder de her-vos a visitjar? Perquè?
-Damb quines b'esties vos agradarie jogar? Perquè?

CAVILLÉM

Aquel matin, mentre due Lúa liegíe un libre, ua cigoñha entrec pera sua híestra e li déc ua carta que didic: "De part des besties". F're era foto que s'auie het damb es besties. E didic shebitijant "Non les desbrembaré jamés" E conde condat, es besties s'an desvelhat.

Lua se diverte molt damunt era ga-
toda de gatetes sauvatges. Mentre
tocaua as gatetes sauvatges Pen-
sau: "Són tan peludets que me
les emportaria t'a casa. Més non
pogui". Alavetz Lua s'hi brembe-
cava de casa sua. T'a acabar se hec ua
foto damb era camera de fotos
que portaué penjada en coth-
damb tots es besties e se des-
brembec era foto. Quan se hec de
net Lua non sabie t'a on anar ne
a on dormir. Era familia de gat-
sauvatges la convidec tara sua
tuta. Lua vedec ua estela fugagá-
e demaneç un desir: Que volie
tornar t'a casa sua. E se cochec
en a tut a des gats sauvatges. Quan
se desvelteç, Lua ére en casa. Ath
correr abracec a sa mama.

PASCALET e COMPANHIA

RAFA REINOSO.

DE VERTAT?

AÇÒ QUÉ EI?
TORRONS DURS?
TORRONS?

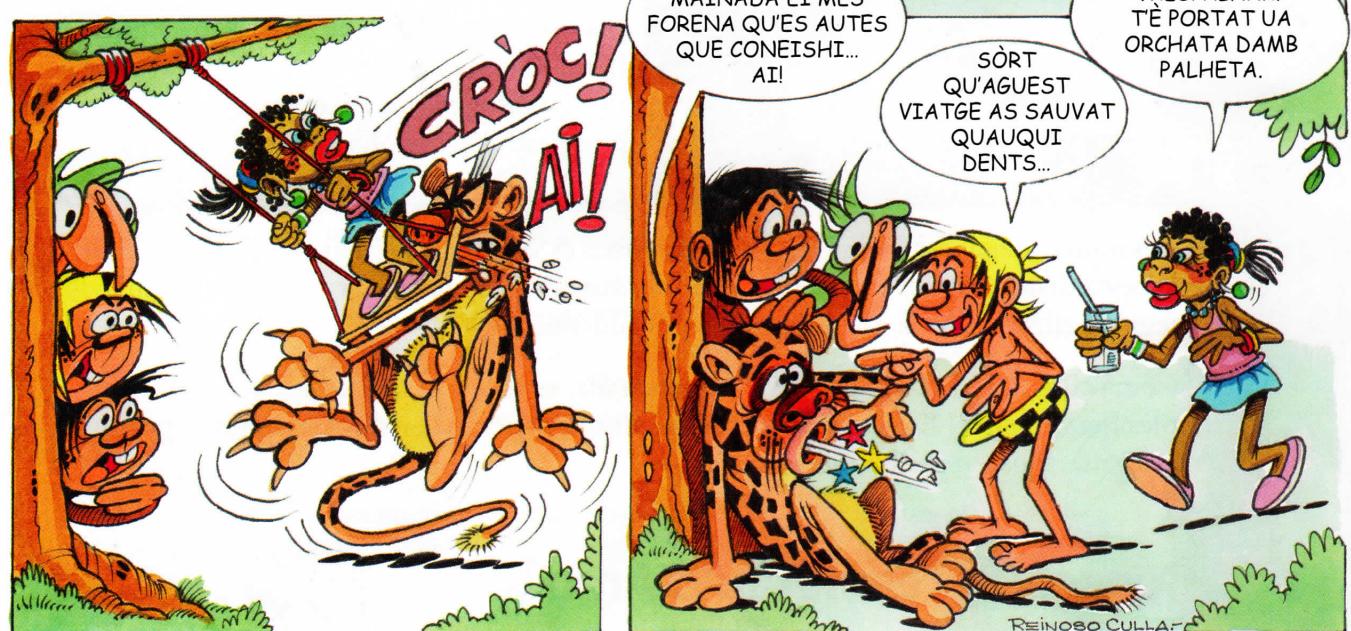
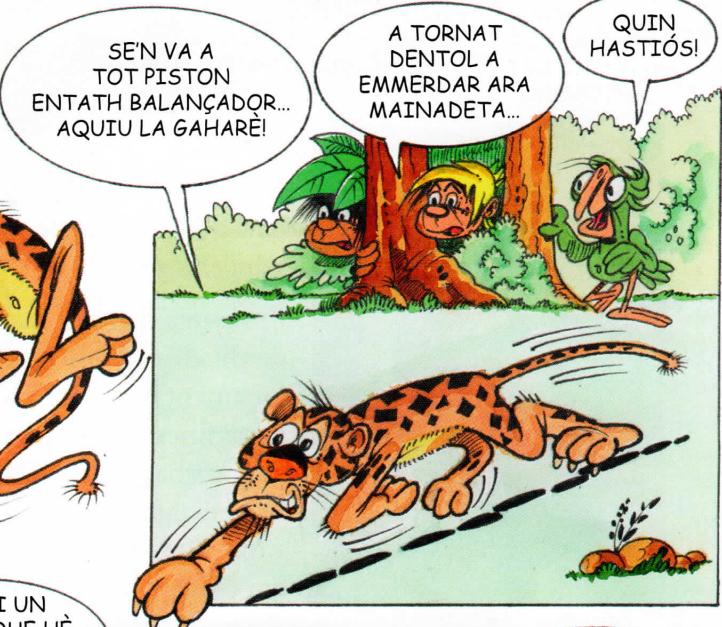
NONI SON
PÈRIES! ADIU
DENTADURA! SÒ PERDUT,
ME CALERÀ CAÇAR
DAMB UN AM...

UN TEMPS DEMPÙS...

ARA M'AN METUT
UA DENTADURA NUA,
M'A COSTAT UN UELH DERA
CARA MÈS ATAU NON ME
MORIRÈ DE HAME,
A, A, AI!...

UN AUTE
VIATGE ERA GOJATETA.
LI HARÉ UA FARCEJADA
TÀ QUE SE'N BREMBE
DE JO, A, A, A...

QUI SE MINGE ES NÒSTI BOISH?

Cydalima prespectalis, eruga de boish

Ei un lepidoptèr (parpalhòla) originari d'Àsia qu'afècte as boishi (*Buxus sempervirens*).

Era eruga d'aguest insècte se neurís des huelhes pendent eth sòn desvelopament e ei d'un intens color verd tamb fines linhes neres ena part dorsau, arribant a mesurar 35-40 mm. Es boishi pòden morir s'era defolacion ei fòrça sevèra, reiterada e afècte ara crospa.

QUI ATAQUE ES NÒSTI PINS?

Thaumetopoea pityocampa, processionària

Enes pins deth solan, en iuèrn, i vedem ues bosses blanques, com de coton, aquiu la guens i trapam era processionària.

Era processionària ei ua espècia de lepidoptèr (parpalhòla) que de seteme a març se trape en fasa larvària (vèrme), e se minge es huelhes des pins produsint defoliacions.

Sabetz perqué li'n diden processionària?

Eth nòm ei degut ara forma en qué se dispòsen es vèrmes tà baishar der arbe entà enterrar-se: agesta disposicion ei en fila, un darrèr der aute com en ua processon. Ei eth sistèma de protegir-se eth cap tà non èster depredats pes audèths.

Coma curiositat, se treiguetz un vèrme dera fila, es auti non saben eth camin qu'an de seguir, mès tietz compde! Es peus que corbissen eth sòn petit còs son fòrça urticants e pòden provocar irritacions e reaccions allergiques!

Conselh Generau d'Aran

Damb era collaboracion dera Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.

Tèxte e fotos de Gemma Arjò, engenhaira forestau deth Conselh Generau d'Aran.

Diputació de Lleida

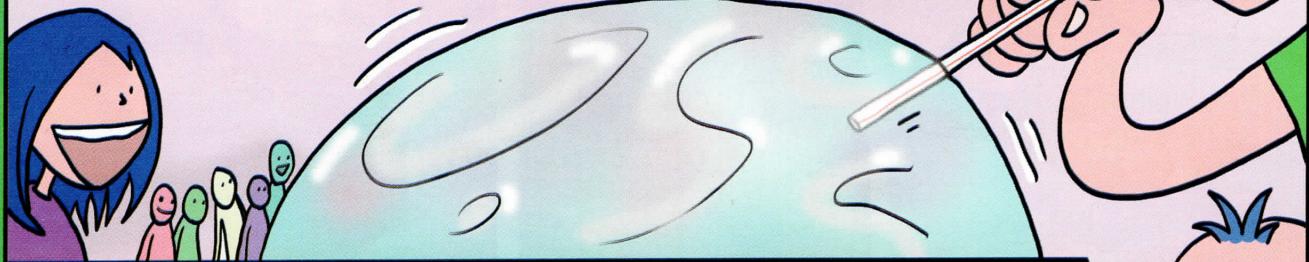
**INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS**

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

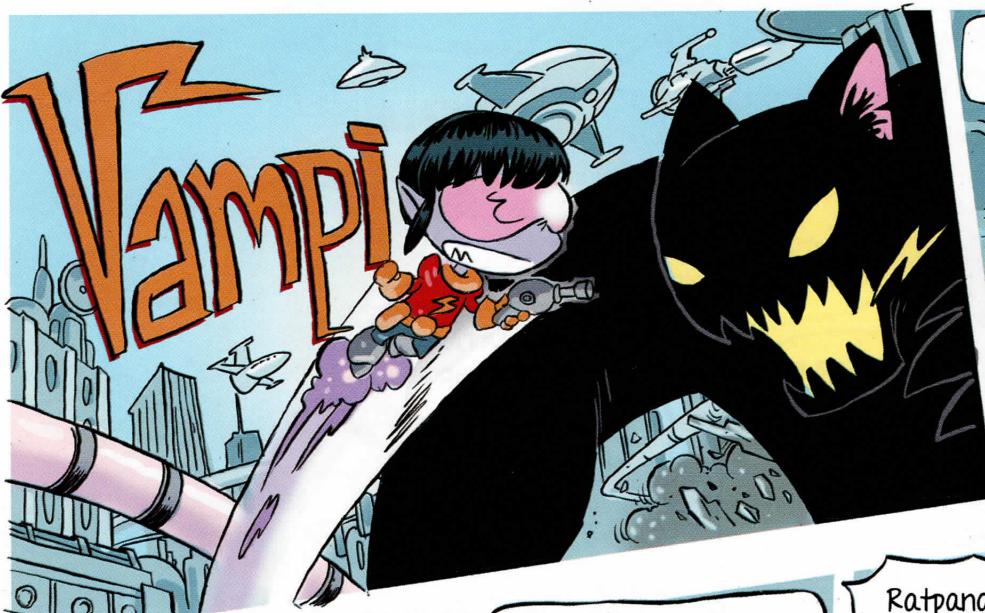
VOS DIGUI COMA PREMANIR ERA BARREJA E A VEIR GUIRES NE PODETZ HÈR VOSATES. GUARDATZ, EN UN VEIRE METETZ UN SHINHAU D'AIGUA DE COLORET TEBEDA, AHIGETZ UA CULHERADA DE SUCRE E VOLUDATZ BEN, PER DARRÈR, DUES CULHERADES DE SABON. VOLUDATZ BEN TOTA ERA BARREJA, SE METETZ ERA BARREJA LAGUENS D'UA AMPOLHA DE PLASTIC E LA VOLUDATZ, ERA BARREJA GES PERFÈCTA

VUEDATZ UN SHINHAU DE BARREJA DESSÚS D'UN PLASTIC PLANÈR E DUR O DESSÚS D'UA TAUÀ. BANHATZ UA PALHETA ENA BARREJA E BOHATZ. QUAN L'AUÉSQUETZ ATH GUST, LA TREIGUETZ, ARA LA CLAUATZ PERA BOMBOLHA O LA TORNATZ A BOHAR. AURATZ DUES BOMBOLHES. SE NE VOLETZ MÈS, JA SABETZ, TRÈIR E TORNAR A CLAUAR.

S'ERA PALHETA EI CHAUPADA DAMB ETH SABON, NON SE TRINQUE ERA TENSIONSUPERFICIAU, JA QUES PARETS S'ADAPTEM ARA BOMBOLHA.

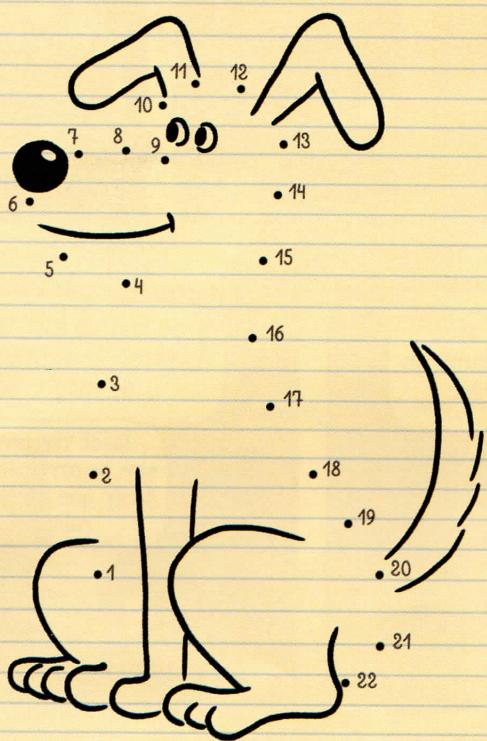
GUIRES ÈTZ CAPABLES DE HÈR-NER?

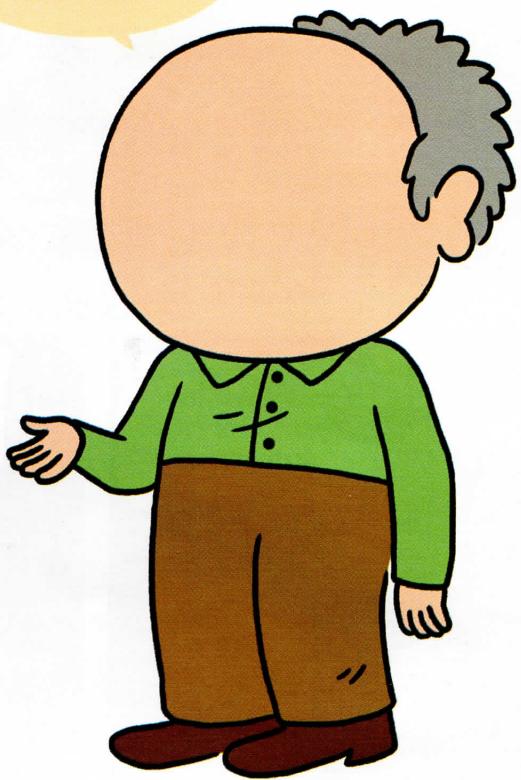

PASSATEMPS

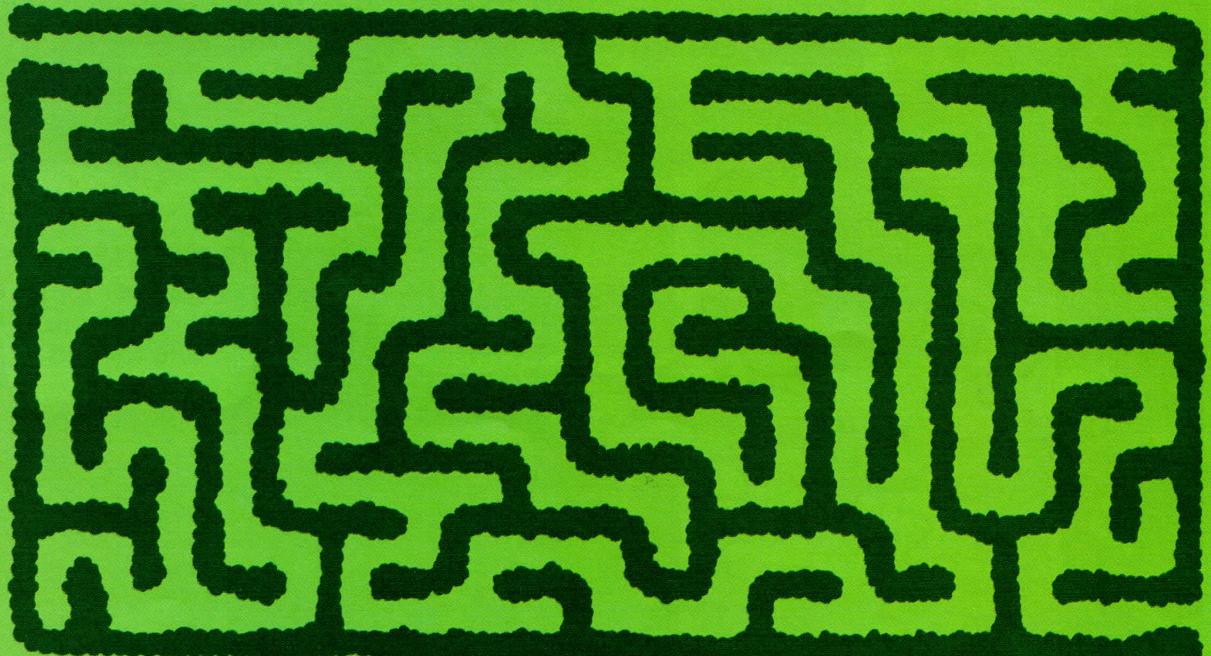
UNÍS ES PUNTOS COMENÇANT PER 1, E
COMPLÈTA ETH DIBOISH.

DIBOISHA-ME
ERA CARA!

LABERINT!

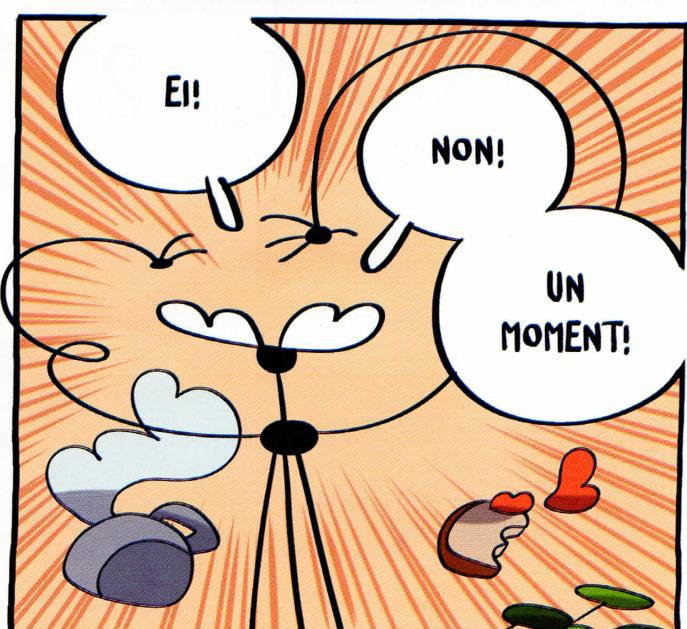
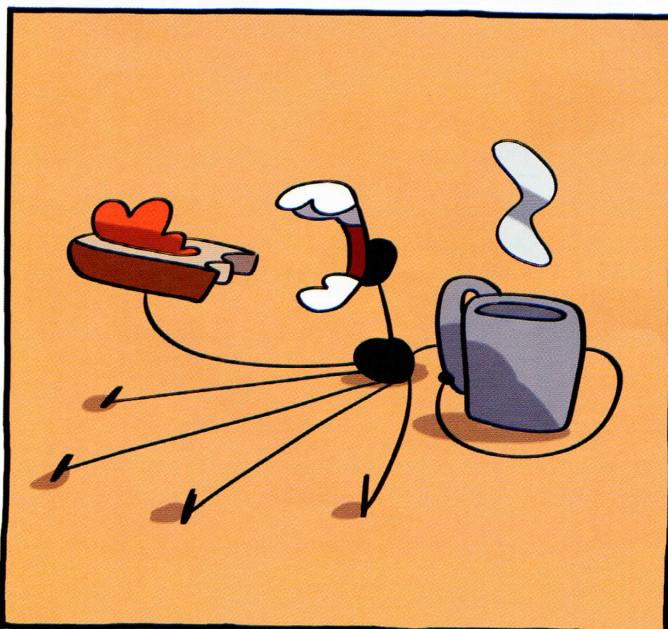
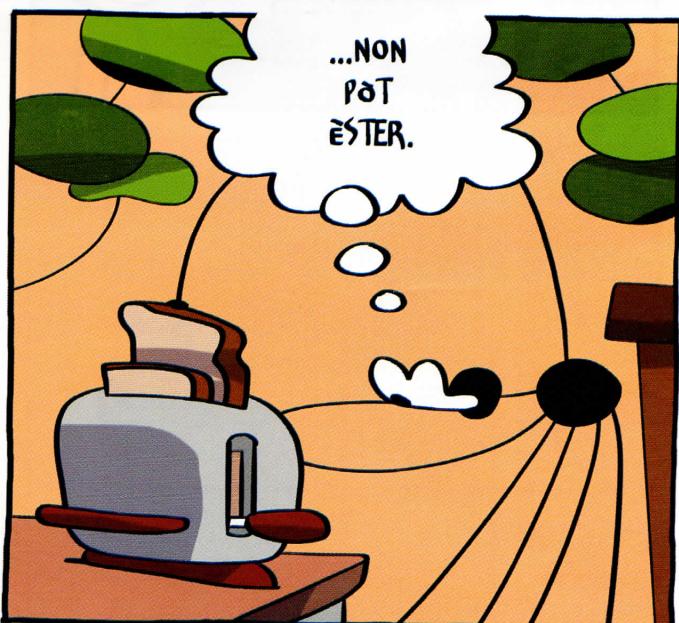
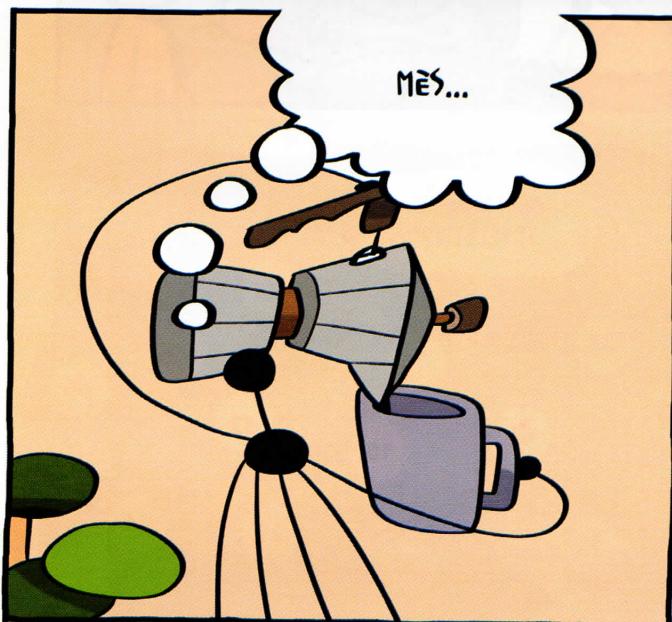
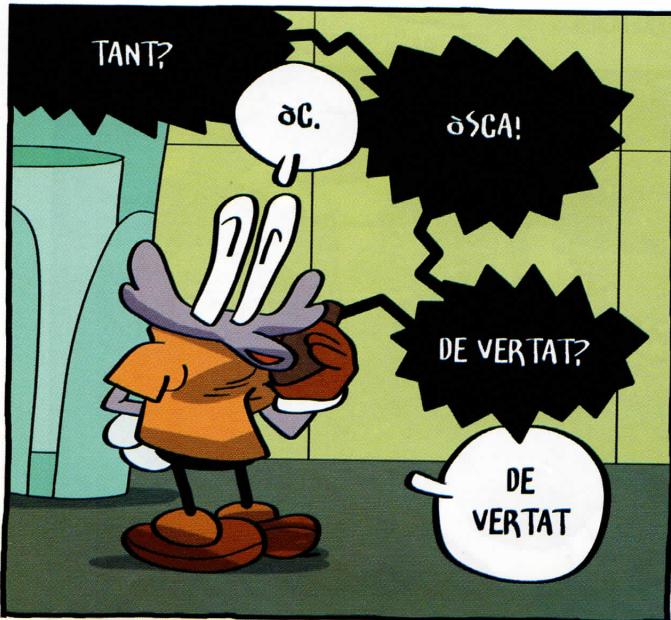

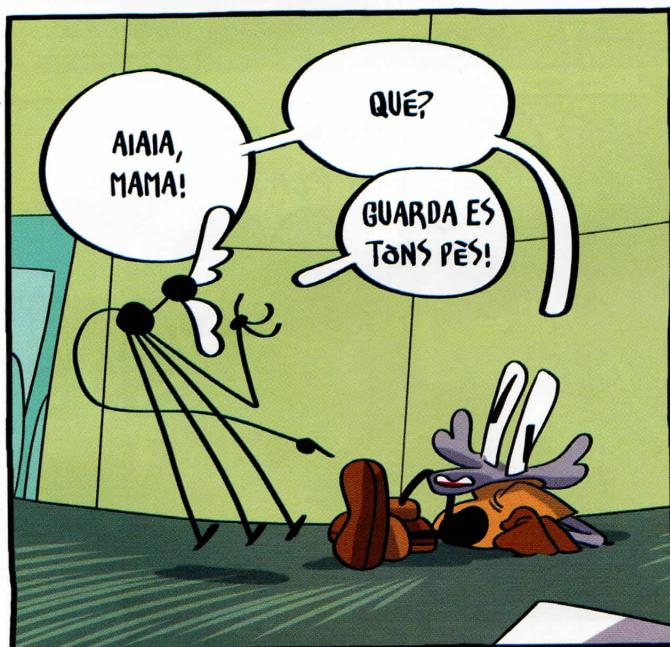
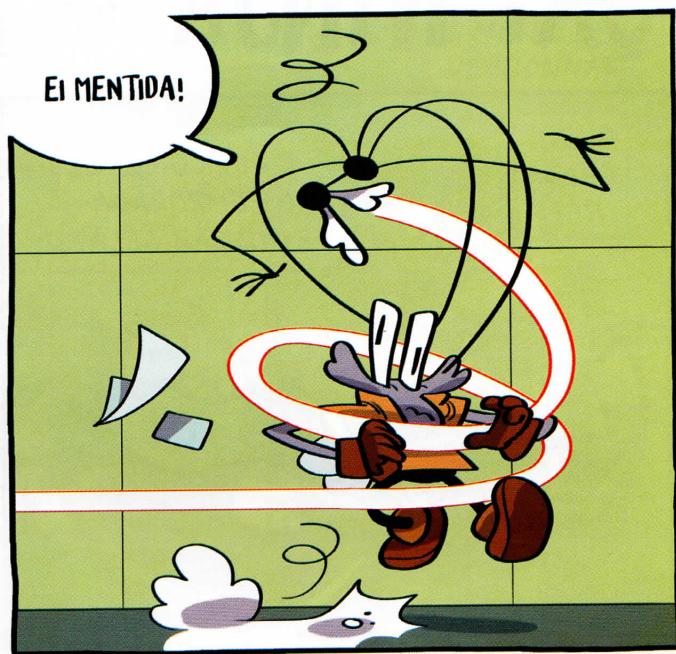
COMPLÈTA ETH SUDOKU. NON
SE PÒT REPETIR CAP NUMÈRO
EN UA MADEISHA HILÈRA,
COLOMNA O REGION.

4				1
4	1	2		
				3

QUIN NUMÈRO
EI REPETIT?

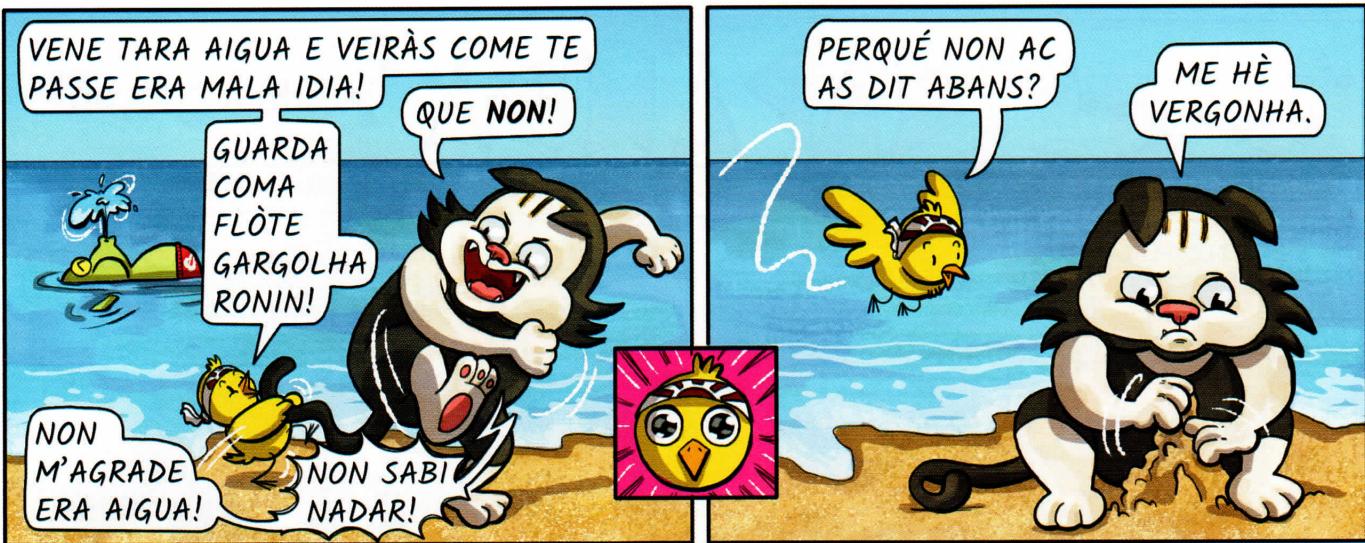

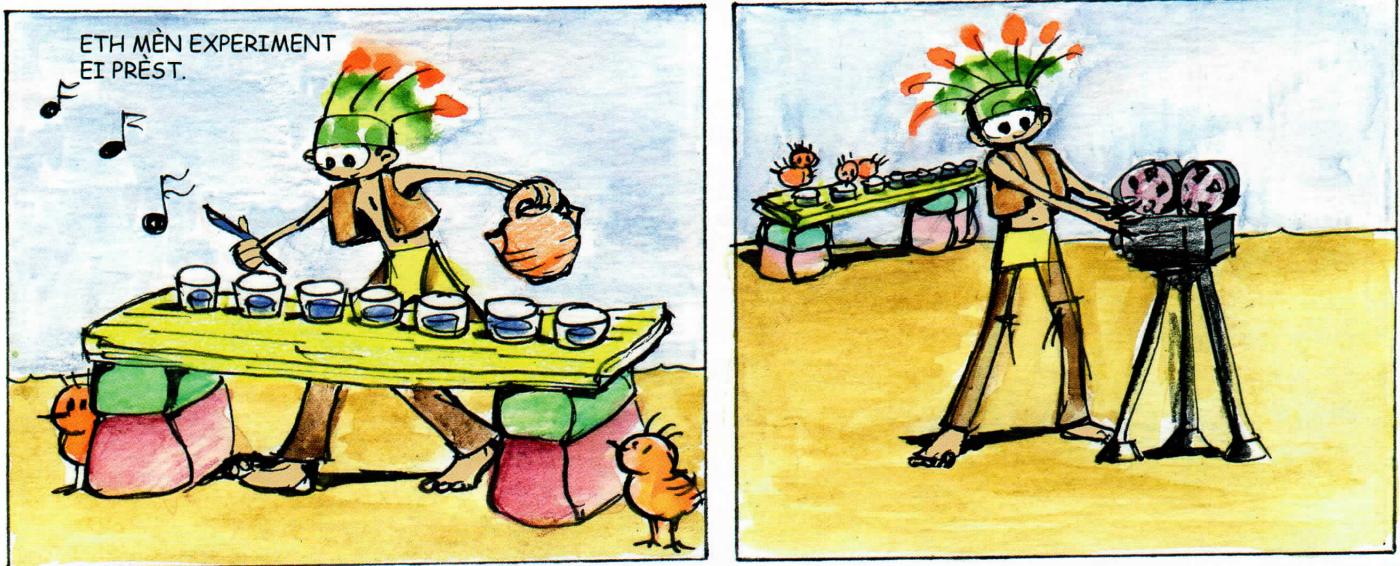

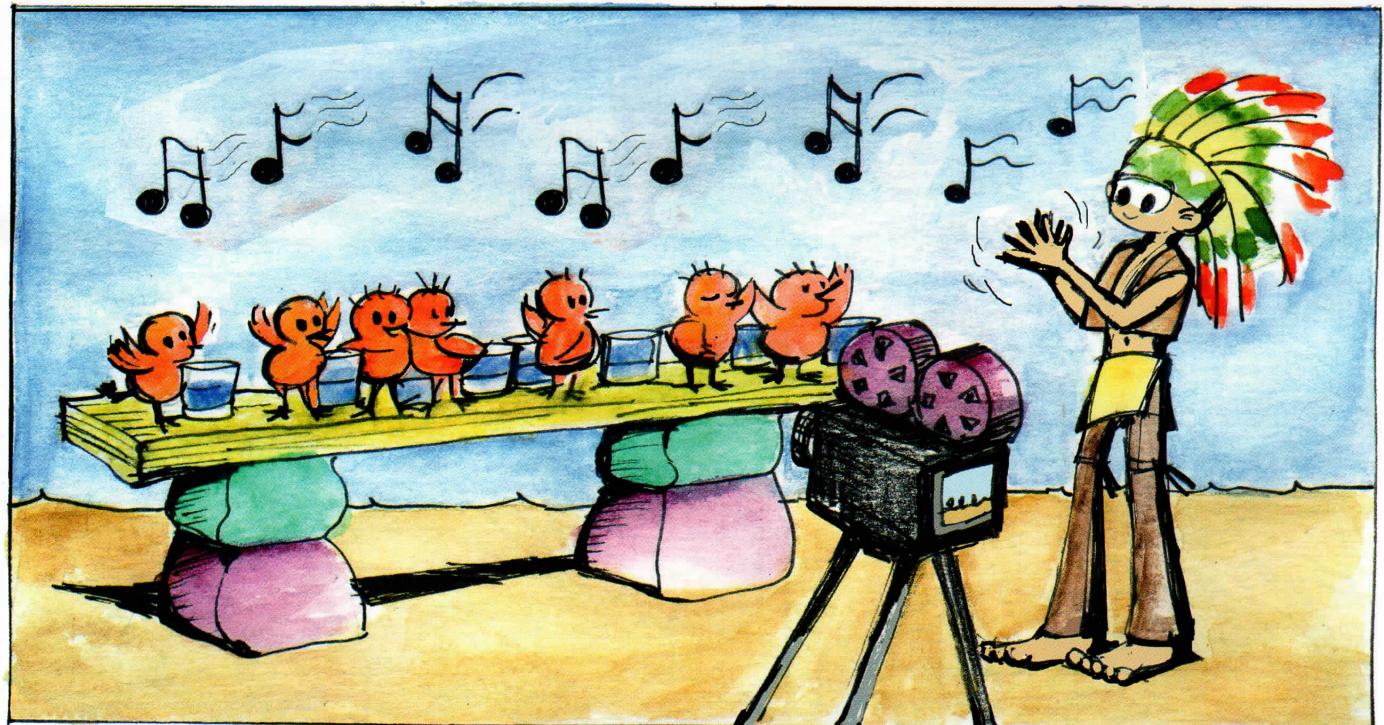
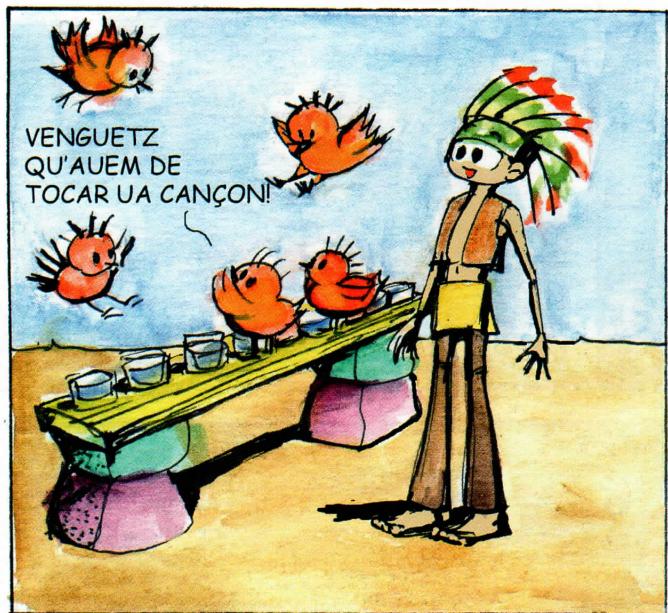
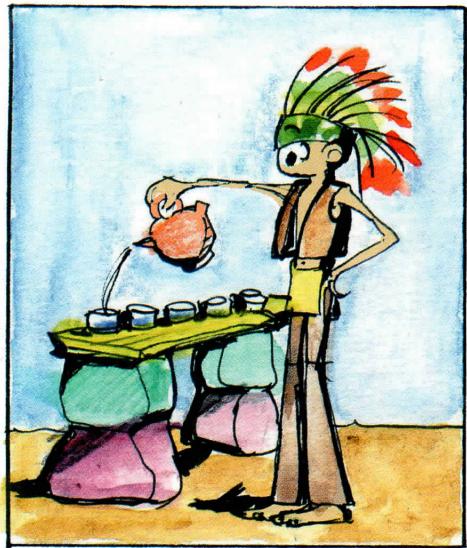

GAT NINJA e KAMIKAZE PIO

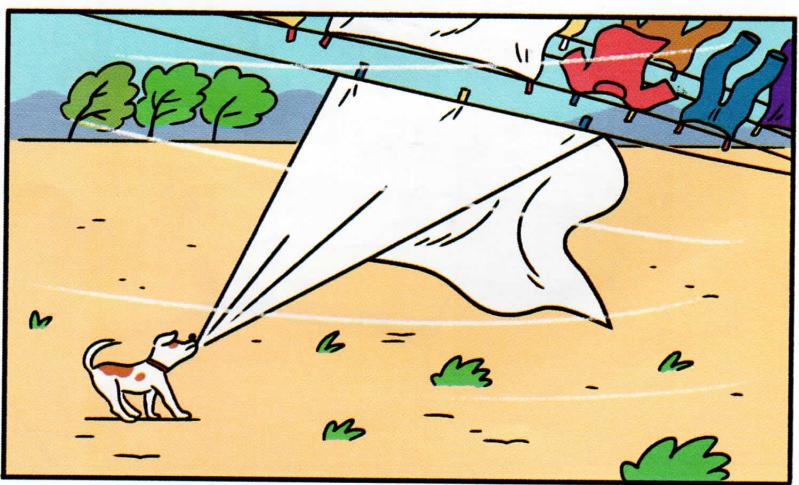
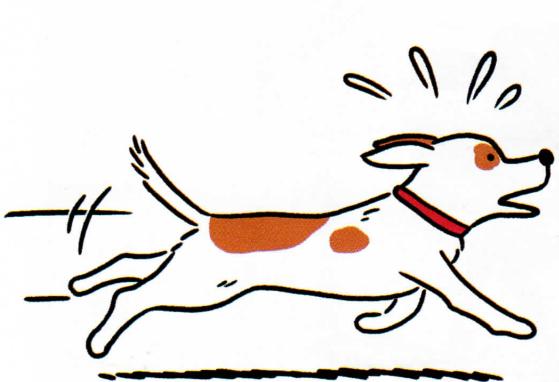
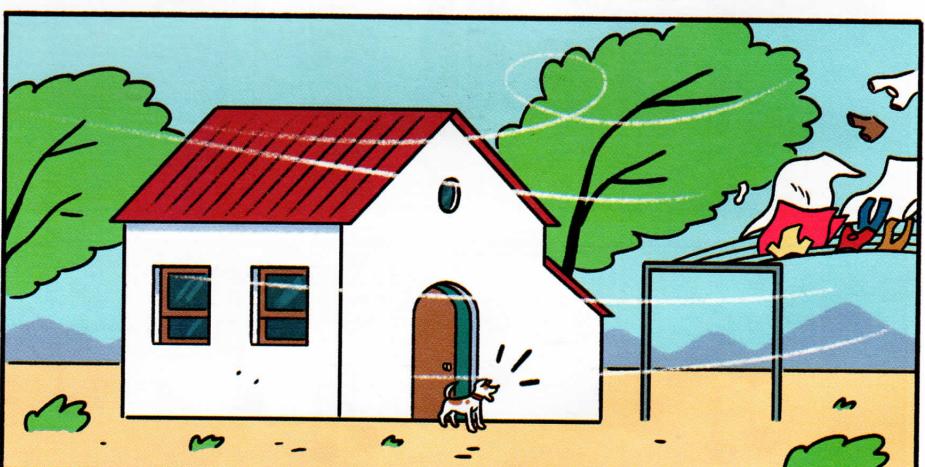
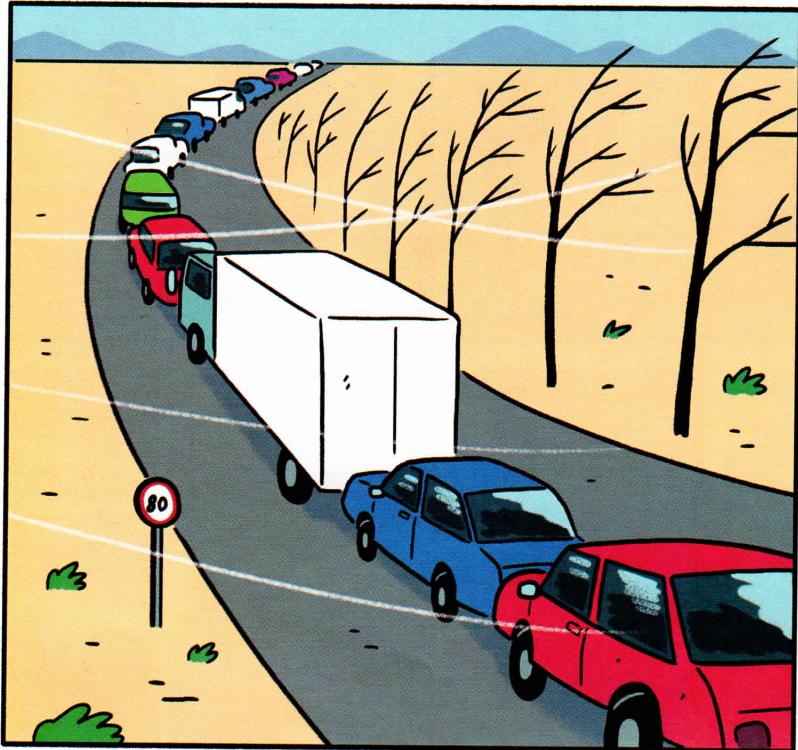

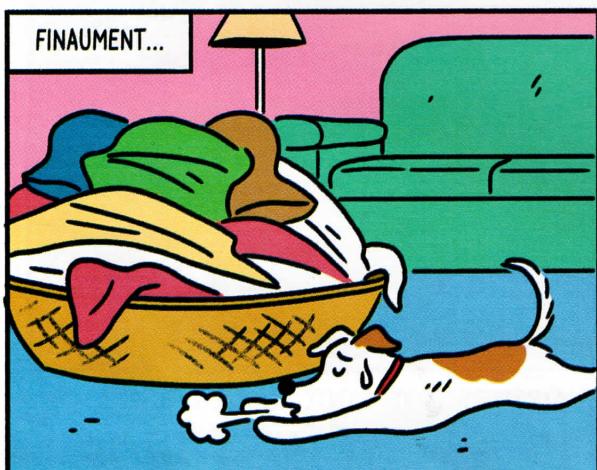
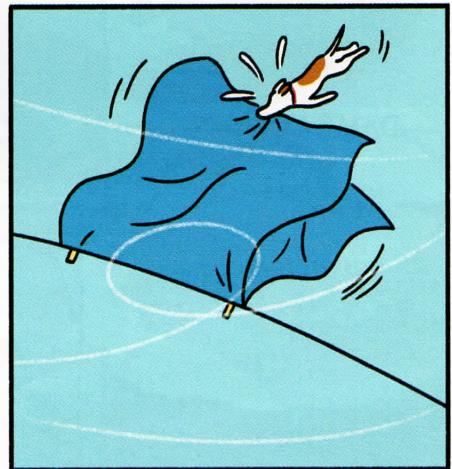
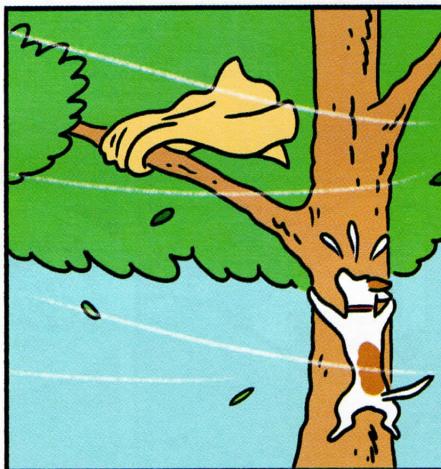
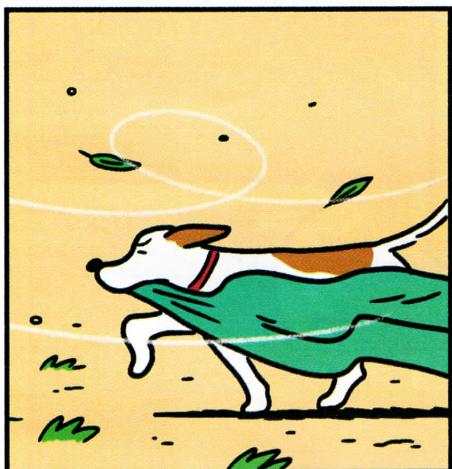
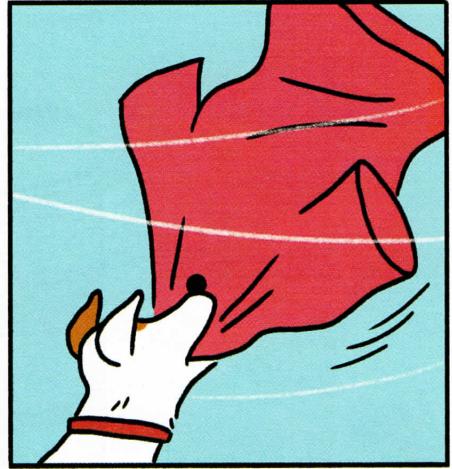
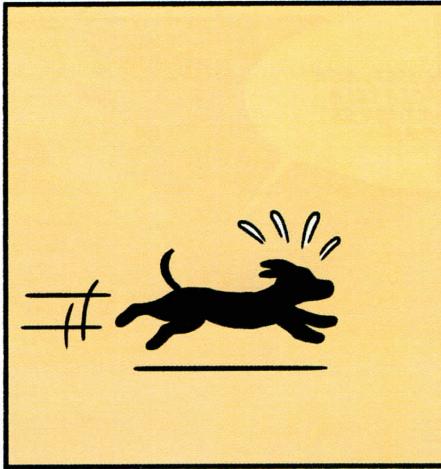
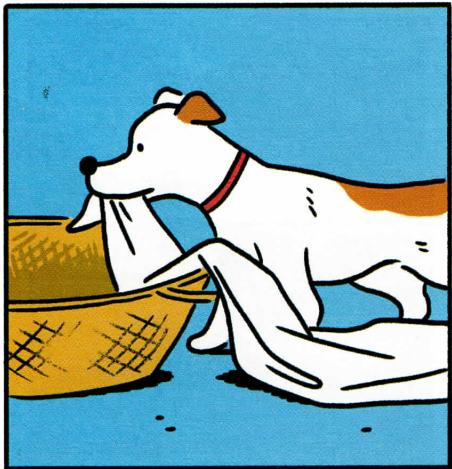

JOAN FÒRT

TONET E MOSSET

DAMB COLOMS

A, A, A!, MOSSET, NON TE HE GRÀCIA VEIR COMA CAMINEN ES COLOMS?

COM BOTSEN ETH CAP! SEMBLE QU'AGEN DE POSSAR-SE DAMB ETH CAP TÀ AUANÇAR, A, A, A!

EI, MOSSET! PENSI UA BES-TIESA! E SE ME HESQUI PET-
TET E ME PUGI DESSUS D'UN COLOM?

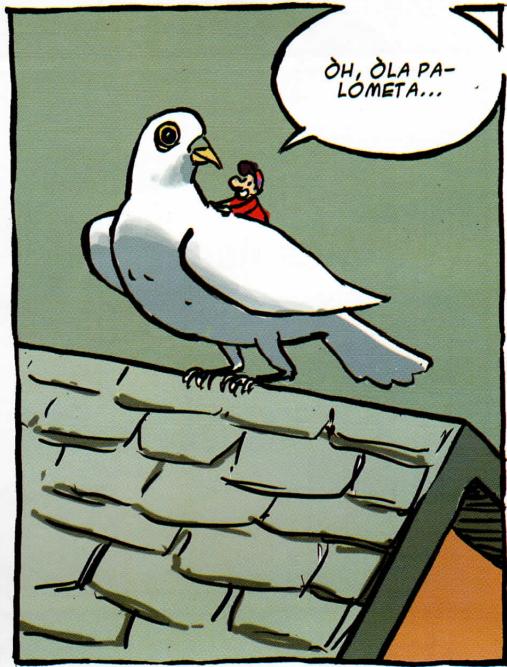
AU VAI QUE SÒ VALENT!!
VAU A LANÇAR UES MORE-
TES DE PAN ACTI ATH COSTAT, E QUAN SE'N
POSE UN BAISH ME LANCI
ATH DESSUS!

SERIE GENIAU PODER
VOLAR DESSUS DETH
COLOM!

JA VIENI MOSSET TU, SUSVE-
LHA QUE NON S'APRÒPE CAP
DE GAT PER ACTI E ESTA-TE
ACTI TÀ AJUDAR-ME!

BEN, ACTI NE HÈ UN A
TIR, ARA DE HA... ARA
DE DUES....

POF!

CÒRGELAT

